

Kilder. Hele denne Litteratur havde Matzen med stor Flid benyttet i sin Bog; dog tilfredsstillede det ham ikke, at han ikke i en saadan Grad som det var hans Ønske, havde kunnet benytte utrykt Materiale. Hans Bog afhjalp imidlertid i høj Grad et Savn, den blev snart flittigt benyttet i Udlandet; man mærkede ogsaa overalt Forf.s klare Tankegang og sunde Dom, og mange nye Synsmaader vare fremsatte.

En særdeles smuk og tankerig Afhandling var hans Universitetsprogram *Om Bevisreglerne i den ældste danske Proces* (1893); i et andet Program behandlede han *Danske Kongers Haandfæstninger* (1889), her i Tidsskriftet meddelte han Afhandlinger om Lovkilder fra det 12. og 13. Aarh. Ogsaa hans i Forening med J. Timm udgivne *Haandbog i den danske Kirkeret* (1891), hans *Den danske Statsforfatningsret* (4. Udg. 1908—10) og *Forelæsninger over den positive Folkeret* (1900) indeholde mange retshistoriske Undersøgelser og Betragtninger. Matzens utrættelige Arbejdsdrift, der var forbundet med stor Pligtfølelse, overvældede ham omsider og satte Grænse for hans omfattende videnskabelige og praktiske Virken, hvoraf endnu saa meget smukt var at vente for Danmark og for de Lande, der ved at tildele ham store internationale Hverv havde vist en ubetinget Tillid til hans Skarpsind og Retsind.

Joh. Stp.

Den fhv. Lektor ved en af Stockholms Latinskoler Magnus Höjer, f. 1840, døde 23. Marts 1910. Hans vigtigste historiske videnskabelige Arbejder er den grundige *Öfversigt af Sveriges yttre politik under åren 1676—80. Ett bidrag till Johan Gyllenstiernas historia* (Upsala Universitets Årsskrift 1875) og hans Fremstilling af Pfalzkongernes Historie i *Sveriges historia* 4. D. (1881). Ved Siden deraf har han udgivet det fortjenstfulde historisk-topografisk-statistiske Værk *Konungariket Sverige*, 1.—4. D., 1872—83.

Professor ved Universitetet i Zürich Karl Daendliker er død 14. Septbr. 1910, 62 Aar gl. Hans Hovedværk er *Geschichte der Schweiz* (flere Udgaver i 3 Bind, den første

fra 1884—87). Men af Interesse som en god og klar Oversigt er ogsaa hans i Sammling Göschen udgivne *Schweizerische Geschichte* (1904).

I en Alder af 84 Aar, men virksom til det sidste, døde den 22. Juli 1910 Léopold Delisle, indtil for fem Aar siden øverste Administrator for Nationalbibliotheket i Paris. Han havde en første Rangs Plads mellem alle Landes Bibliothekarer ved sin ypperlige Administration og sin enestaaende Kundskabsrigdom. Det var mindre ved at finde nye Synspunkter for Betragtningen af det allerede kjendte, at Delisle viste sin fremragende Begavelse, derimod havde han en sjælden Evne til at være Skattefinder i Arkiver og Bibliotheker, han var en utrættelig Grundgraver ofte paa tilsyneladende gold Jordmon, og han forstod som faa at samle, ordne og værdsætte Historiens Materiale. Ved sin omfattende Hukommelse og sin uopslidelige Arbejdskraft blev det ham muligt at forfatte lødige Værker i Hundredtal. Snart var det fortrinlige Udgaver af gamle Krøniker, og i en lang Aarrække ledede han Udgivelsen af Folioværket *Recueil des Historiens*, snart var det kritiske Studier over Kilderne, eller det var diplomatiske, palæografiske og bibliografiske Undersøgelser, hvorved han paa mangfoldige Maader rettede Studierne; eller han skrev topografiske Arbejder, frem for alt om hans kjære Hjembygd Normandie. Øverst blandt hans mange Skrifter om denne Provinses Historie staar hans store Værk *Études sur la classe agricole et l'état de l'agriculture en Normandie au moyen âge* (1851, 2. Udg. 1903), et andet omhandlede dette Hertugdømmes Skatter. Delisle var en udmærket Styrer af sit Bibliothek, og han sørgede for, at der udgaves fortrinlige Kataloger over dets rige Haandskriftsamlinger; berømt er ogsaa hans Kamp for at paavise og gjenvinde alle de Manuskripter og Bøger, som ved Tyveri vare frakomne franske Bibliotheker og kjøbte til England. Delisle var hjælpsom og forekommende, hvad ogsaa mange danske Videnskabsmænd kunne bevidne. Han var i 1876 bleven optaget til Medlem af Videnskabernes Selskab.

Joh. Stp.